

O‘ZBEKISTON VA XITOYNING TA’LIM BORASIDAGI HAMKORLIK ALOQALARI TARIXIGA DOIR (2017–2024 YILLAR)

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2025-26-806-814>

Wang ZiLu

Magisturant

Mirzo Ulug‘bek nomidagi Milliy Universitet

wangzilu0418@gmail.com

Annotatsiya: 2017-yilda strategik sheriklik o‘rnatilganidan buyon Xitoy Xalq Respublikasi va O‘zbekiston Respublikasi o‘rtasidagi ta’lim sohasidagi strategik hamkorlik institutsional rivojlanishning yangi bosqichiga qadam qo‘ydi. Rasmiy hukumat hujjatlari, nufuzli ilmiy tadqiqot natijalari va hamkorlik loyihalari bo‘yicha empirik ma’lumotlarga asoslanib, ushbu maqola O‘zbekiston va Xitoy o‘rtasidagi 2017-2024 yillardagi ta’lim sohasidagi hamkorlikning rivojlanish jarayonini tizimli ravishda saralab, hamkorlik tarixining motivlari va natijalarini chuqur tahlil qilish, so‘ngra tarixni ko‘rib chiqish va kelgusidagi hamkorlik strategiyalarini shakllantirishga e’tibor qaratish uchun tarixiy matn tahlili va amaliy misollar kombinatsiyasidan foydalanadi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, Xitoy, ta’lim, xalqaro munosabatlar, xalqaro hamkorlik.

ON THE HISTORY OF COOPERATION IN EDUCATION BETWEEN UZBEKISTAN AND CHINA (2017–2024)

Wang ZiLu

Postgraduate

Mirzo Ulugbek National University

wangzilu0418@gmail.com

Abstract: Based on official government documents, authoritative scientific research results and empirical survey data, this article systematically sorts out the development process of educational cooperation between Uzbekistan and China from 2017 to 2024, deeply analyzes the motivations and results of the cooperation history, and then reviews the history and strives to formulate future cooperation strategies.

Key words: Uzbekistan, China, education, international relations, international cooperation.

KIRISH:

“Bir kamar, bir yo‘l” tashabbusining muhim ishtirokchilari sifatida O‘zbekiston va Xitoy ikki tomonlama munosabatlarda ta‘lim sohasidagi hamkorlik nuqtai nazaridan muhim o‘rin tutadi. 2017 yildan 2024 yilgacha ikki mamlakat asta-sekin ko‘p darajali hamkorlik mexanizmini o‘rnatish, til muloqotini rivojlantirish va ta‘lim resurslarini almashish orqali o‘zaro manfaatli va g‘alaba qozonadigan ta‘lim sohasidagi hamkorlik asoslarini yaratdi. So‘nggi yillarda Xitoy va O‘zbekiston o‘rtasidagi ikki tomonlama munosabatlar har tomonlama chuqurlashib borayotgan bir sharoitda ta‘lim madaniy almashinuvlarning muhim qismi sifatida strategik mavqega ega bo‘lib, uni e‘tibordan chetda qoldirib bo‘lmaydi. Biroq, mavjud tadqiqotlarga asoslanib, 2017-2024-yillarda Xitoy va O‘zbekiston o‘rtasidagi ta‘lim sohasidagi hamkorlik tarixi bo‘yicha tizimli tadqiqot ma‘lumotlari yetishmaydi. Ushbu maqola tadqiqot bo‘shlig‘ini nazariy darajada to‘ldirish, mintaqaviy ta‘lim sohasidagi hamkorlikning rivojlanish tarixini o‘rganish uchun misol keltirish, amaliy darajadan ikki tomonlama ta‘lim sohasidagi hamkorlik siyosati uchun ma‘lumot berish va ikki davlat o‘rtasidagi do‘stona sohada ta‘lim almashinuvini yanada rivojlantirishga ko‘maklashishga qaratilgan. Muallifning tadqiqotiga asoslanib, Xitoy va O‘zbekiston o‘rtasidagi “Xitoy – O‘zbekiston munosabatlarining rivojlanish tarixi” va “Ta‘lim sohasidagi hamkorlikning rivojlanish tarixi” bo‘yicha tadqiqotlar yetarli emasligi, har ikki davlat olimlarining tegishli ilmiy maqolalari va tadqiqot natijalarida tadqiqot istiqbollarida cheklovlar mavjud. Ushbu maqola tadqiqot va tahlil qilish uchun adabiyotlarni o‘rganish, vaziyatni tahlil qilish va intervyu usullarini qo‘llaydi, Xitoy va O‘zbekistonning rasmiy hujjatlari, ta‘lim siyosati hisobotlari, akademik maqolalar va boshqalarni saralash, chuqur tahlil qilish uchun ta‘lim sohasidagi hamkorlikning namunaviy loyihalarini tanlash va birinchi qo‘l ma‘lumot olish uchun Xitoy va O‘zbekiston o‘rtasidagi ta‘lim sohasidagi hamkorlikda ishtirok etgan rasmiylar, olimlar va o‘qituvchilar bilan suhbatdan iborat. Ushbu maqola 2017 yildan 2024 yilgacha Xitoy va O‘zbekiston ta‘lim sohasidagi hamkorlik tarixiga e‘tibor qaratadi, Xitoy va O‘zbekiston o‘rtasidagi ikki tomonlama munosabatlar bo‘yicha tadqiqotlarning vaqt o‘lchovini boyitadi va tadqiqot istiqbolini kengaytirish uchun ko‘p tilli materiallardan har tomonlama foydalaniladi.

TADQIQOTNING ASOSIY NATIJALARI

O‘zbekiston va Xitoy qadim zamonlardan buyon o‘zaro almashinuv va o‘zaro aloqalarni hech qachon uzmagani. “O‘zbekistondan yirik ajdodlarimiz Umar ibn Kamoliddin Buxoriy, Maxmud Xorazmiy kabi olimlarimiz Xitoyga borib faoliyat yuritishgan[1, B.375]. 2017-yildan buyon O‘zbekiston va Xitoy oliy ta‘lim muassasalari o‘rtasidagi hamkorlik sezilarli darajada tezlashdi. Ushbu

tendentsiyaning shakllanishi har ikki davlatning hukumat darajasidagi siyosatini qo'llab-quvvatlash bilan chambarchas bog'liq. 2024-yilning 22-23-yanvar kunlari Xitoy Ta'lim vazirligi va O'zbekiston Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hamkorligida "Xitoy – O'zbekiston 100 ta universitetlar hamkorlik forumi" bo'lib o'tdi, bu ikki tomonlama oliy ta'lim sohasidagi hamkorlik institutsionallashtirishni keng ko'lamli rivojlanishning yangi bosqichiga qadam qo'yganini ko'rsatdi. Forum davomida oliy ta'lim muassasalari o'rtasida tizimli hamkorlikni chuqurlashtirishni maqsad qilgan universitetlar alyansining tashkil etilishini rasman ilgari suruvchi "Xitoy-O'zbekiston universitetlari hamkorligi to'g'risida Pekin deklaratsiyasi"ni ikki tomon birgalikda imzoladilar. Hamkorlik sohalari yuqori darajadagi iqtidorlarni tayyorlash, qo'shma ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar, raqamli ta'lim qurilishi kabi asosiy yo'nalishlarni qamrab oladi. Pekin xorijiy tillar universiteti kabi Xitoy universitetlari forumda faol ishtirok etib, tilni bilish darajasini oshirish va ikki tilli iste'dodlarni tayyorlashda professional yordam ko'rsatdi. Deklaratsiyaning asosiy maqsadlari quyidagilardan iborat: O'zbekiston va Xitoy oliy ta'lim muassasalari o'rtasida almashiruv mexanizmini yo'lga qo'yish, "O'zbekiston-Xitoy universitetlari uyushmasi"ni tuzish, o'zbekiston va Xitoy o'rtasida yuqori sifatli raqamli ta'lim bo'yicha hamkorlikni yo'lga qo'yish, O'zbekiston va Xitoyning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qilish, O'zbekiston va Xitoy mamlakatlari o'rtasida o'zaro ta'limni rivojlantirish ("O'zbekiston va Xitoy universitetlari hamkorligi to'g'risidagi Pekin deklaratsiyasi imzolandi" <https://UZRESPORT.NES.com> 22-yanvar 2024-yil).

Xitoy va O'zbekiston 1993-yilda oliy ta'lim malaka va darajalarini o'zaro tan olish to'g'risida shartnoma imzolaganidan beri Xitoy hukumati "Shanxay hamkorlik tashkiloti stipendiyasi" kabi maxsus iqtidorlarni tayyorlash dasturlari orqali o'zbek talabalari uchun ochiq ta'lim siyosatini muntazam ravishda ilgari surmoqda. YUNESKO statistik ma'lumotlar bazasi va Xitoy Ta'lim vazirligining Xitoydagi xalqaro talabalarining qisqacha statistikasi (2013-2017) ma'lumotlariga ko'ra, 2017 yilda Xitoyda o'qigan o'zbekistonlik talabalar soni 4171 nafarga yetgan va Markaziy Osiyoda birinchi o'rinni egallagan (Qirg'izistondan 4154 nafar, Tojikistondan 3282 nafar, Turkmanistondan 260 nafar)[2,B.17].

Ta'kidlash joizki, "2018-yilda Xitoydagi xalqaro talabalar statistikasi" ma'lumotlariga ko'ra, Qozog'iston o'sha yili 11,784 nafar talaba bilan Xitoydagi xalqaro talabalarning eng ko'p manbalari bo'yicha o'ninchi o'rinni egallagan bo'lsa, O'zbekiston ta'lim sohasidagi mintaqaviy hamkorlik modelining dinamik evolyutsiyasini aks ettiruvchi kuchli o'n beshlikka kirmagan.

Oxirgi statistik ma'lumotlar O'zbekistonning xalqaro ta'limdagi ishtiroki sezilarli o'sish tendentsiyasini ko'rsatganini ko'rsatmoqda. "Xitoyning chet elda o'qishni rivojlantirish bo'yicha hisoboti (2023-2024-yillar)"ning empirik tadqiqotiga ko'ra, 2021-yilda xorijda ta'lim olayotgan o'zbekistonlik talabalar ulushi oliy ta'lim yoshidagi aholining 1,98%ni tashkil etgan bo'lib, bu Qozog'istonga nisbatan nisbatan ustunlikka ega (1,55%). Shu bilan birga, Xitoyda tahsil olayotgan o'zbekistonlik talabalar soni o'sishda davom etmoqda va 2023-yilda 6500 nafardan oshadi, magistratura va doktorlik darajasiga ega bo'lgan talabalar salmog'i, ayniqsa, yangi energiya texnologiyasi va zamonaviy qishloq xo'jaligi muhandisligi kabi strategik rivojlanayotgan fanlar bo'yicha sezilarli darajada oshdi. Til ta'limi darajasida xitoy tili O'zbekiston oliy ta'lim tizimida asosiy tanlov tiliga aylandi.

Xalqaro talabalarning dunyodagi eng yirik eksportchisi sifatida Xitoy va O'zbekiston o'rtasidagi ta'lim sohasidagi aloqalar chuqurlashishda davom etmoqda. 2017-2024 yillar oralig'ida O'zbekistonda tahsil olayotgan xitoylik talabalar soni keskin o'sib boradi va ikki davlat o'rtasida ikki tomonlama muvozanatli xalqaro talabalar mobilligi tizimi yo'lga qo'yilgan.

Toshkent davlat sharqahunoslik universiteti qoshidagi Konfutsiy instituti 2005-yilda Xitoy va O'zbekiston hukumatlari roziligi bilan tashkil etilganidan buyon O'zbekistonning xitoy tili ta'lim tizimi ikkita Konfutsiy instituti bilan uch o'lchovli o'qitish tarmog'ini shakllantirdi (2014-yilda Samarqand davlat chet tillar instituti qoshidagi Konfutsiy instituti asosiy ko'mak sifatida qo'shildi). Toshkentdagi

Konfutsiy institutining 2025 yilgi rivojlanish hisobotiga ko'ra, institut tashkil etilganidan buyon 1500 dan ortiq o'quvchilarni tayyorlagan, ro'yxatga olinganlarning yillik o'rtacha soni 350 nafardan oshadi. O'quv ob'ektlari maktabgacha ta'limdan tortib, kasbiy mahoratini oshirishgacha bo'lgan barcha yosh guruhlarini, jumladan, asosiy ta'lim bosqichidagi bolalar, oliy ta'lim muassasalari talabalari, kasbiy va texnik xodimlarni qamrab oladi. Uning radiatsiya samaradorligini o'qitish Markaziy Osiyoda Xitoy ta'limi uchun markaz sifatidagi strategik mavqeini mustahkamladi [3, B.61].

O'qitish amaliyoti nuqtai nazaridan, ikkita Konfutsiy instituti maktablararo hamkorlik mexanizmi orqali "Xitoy ko'prigi" yozgi o'quv dasturi kabi maxsus o'quv hamkorlik dasturlarini amalga oshirish uchun Shanxay xalqaro tadqiqotlar universiteti kabi Xitoyning hamkor institutlari bilan hamkorlik qiladi. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2020-yilning mart oyi holatiga ko'ra, O'zbekistonda Xitoy ta'lim tarmog'i ikkita Konfutsiy institutidan iborat bo'lgan ko'p bosqichli tuzilmani shakllantirgan bo'lib, oltita oliy ta'lim muassasasi, uchta o'rta ta'lim muassasasi, bitta maktabgacha ta'lim muassasasi va bitta xususiy til o'rgatish muassasasi O'zbekistonning asosiy ta'lim tizimida umrboqiy ta'lim yo'nalishida Xitoy ta'limining chuqur hamkorligidan dalolat beradi.

O'zbekiston va Xitoy til o'rganishdan tashqari kasb-hunar va texnik ta'lim sohasida ham hamkorlikni o'rgana boshladi. 2024-yil sentabr oyida O'zbekistonda Tyantszin dengizchilik kasb-hunar kolleji va Toshkent davlat transport universiteti hamkorligida tashkil etilgan "Lu Ban ustaxonasi" rasman ochildi [4, B.1]. Ushbu hamkorlikda "Luban Workshop" yangi energiya, qishloq xo'jaligi texnologiyalari va boshqalar bo'yicha malakali iste'dodlarni etishtirish uchun "Muhandislik amaliyoti innovatsion loyihasi (EPIP)" o'qitish modelini taqdim etdi. Loyiha O'zbekistonning iqtidorlarini o'zbek yoshlariga ish topishda yordam berish uchun ikki tilda o'quv materiallari va amaliy o'quv kurslarini ishlab chiqish uchun birlashtiradi. Xitoyning Tianjin dengiz kasb-hunar kolleji kabi Xitoy muassasalari "Lu Ban ustaxonasi" orqali aqlli ishlab chiqarish, temir yo'l transporti va boshqa kurslar kabi Xitoy kasbiy ta'lim uskunalari va standartlarini targ'ib qiladi. [5,B.55]. 2024-yil holatiga ko'ra O'zbekistondagi Luban ustaxonasi 1000 dan ortiq talaba tayyorladi va O'zbekiston hukumati tomonida "oliy ta'lim muassasalari va taqdimot qilib, muhim ma'lumotlar bilan o'rtoqlashdilar" yuqori baholandi [6].

Ayni paytda O'zbekistonda 2000 dan ortiq xitoy tilini o'rganuvchilar bor, Toshkent davlat sharq universiteti Markaziy Osiyodagi Xitoy ta'lim markaziga aylandi. 2024-yilda Toshkent Konfutsiy instituti to'rtta aqlli sinf xonasini qo'shdi va bu raqamli o'qitishning to'liq ishga tushirilishini anglatadi. Shanxay chet tillar universiteti, Pekin chet tillar universiteti va Xitoyning Milliy universiteti kabi xitoy

universitetlar “rus+o‘zbek+ingliz” tillari bilan murakkab iste’dodlarni rivojlantirish hamda O‘zbekiston va Xitoy o‘rtasidagi ikki tomonlama almashinuvni yo‘lga qo‘yish maqsadida o‘zbek tili yo‘nalishlarini ketma-ket ochmoqda. Ayni paytda O‘zbekistonda xitoy tilini ikkinchi chet tili sifatida o‘rgatuvchi 20 dan ortiq maktab mavjud bo‘lib, O‘zbekiston universitetlari ham Xitoyning o‘nlab universitetlari bilan hamkorlik aloqalarini o‘rnatgan. O‘zbekistondagi xitoy tilini o‘rganish va xitoy tilini o‘rganish markazlari haqidagi ma’lumotlar quyidagi jadvalda keltirilgan:

Nom	Tashkil etilishi vaqti	Kooperativ Xitoy universitetlari	Faoliyati
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti	2005-yil	Lanzhou universiteti	O‘zbekiston va Xitoy xalqi madaniyatini kompleks tadqiq qilish hamda ikki mamlakat madaniy-merosi, tarixi va adabiyoti bo‘yicha seminarlar o‘tkazdi
Samarqand chet tillari instituti qoshidagi Konfutsiy instituti	2014-yil	Shanxay chet tillar universiteti	Xalq faoliyatini ko‘p martatashkil etdi
Buxoro Xitoy-O‘zbekiston ilmiy tadqiqot markazi	2013-yil	Xitoy ijtimoiy fanlar fakulteti	Ilmiy-tadqiqot laboratoriyalari birgalikda olib borish va ikki mamlakatning ilmiy ta’lim va iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo‘shish maqsadida tashkil etilgan
Jahon tillar universitetidagi Xitoy tili madaniyati markazi	2013-yil	Shanxay chet tillar universiteti va boshqalar	Talabalar almashinuvi, akademik almashinuvlar, yozgi lagerlar va boshqa hamkorlik faoliyatini tashkil qilish
CCN O‘zbekiston Xitoy tili markazi	2018-yil		Xitoy tilini o‘qitish; Talabalarga Xitoyda o‘qishda yordam berish
Namangan muhandislik-qurilish institutidagi Xitoy tadqiqot markazi	2024-yil	Tyan’szin universiteti va Donxua universiteti	Ikki mamlakat oliy o‘quv yurtlari o‘rtasida hamkorlikni yo‘lga qo‘yish va texnik o‘quv forumlari va seminarlarini o‘tkazish

O‘zbekiston va Xitoy o‘rtasidagi ta’lim sohasidagi hamkorlikning rivojlanish tarixi har ikki tomonning institutsionallashtirilgan ta’lim loyihalari va nodavlat tashkilotlarning hamkorlikdagi ishtirokiga asoslanadi. 2017-2024-yillarda Xitoyning O‘zbekistondagi elchixonasi Navro‘z festivali va Xitoy Yangi yili kabi yirik festivallar, jumladan, xalq musiqasi chiqishlari va nomoddiy madaniy meros tomoshalari davomida ikki tomonlama madaniy meros namoyishi loyihalarini innovatsion tarzda amalga oshiradi. Ular orasida Samarqand shahridagi Registon maydonida Dunxuan raqs jamoasining 2023-yilgi “Ipak yo‘li gul yomg‘iri” badiiy chiqishlari o‘zbek an’anaviy musiqasi va xitoylik Dunxuan tasviriy san’atining madaniyatlararo innovatsion amaliyotini muvaffaqiyatli amalga oshirib, sivilizatsiyalar o‘rtasida o‘zaro ta’limning namunali namunasiga aylandi.

Badiiy almashinuv nuqtai nazaridan, O‘zbekistonning qalm musiqasi va so‘zani kashtachilik hunarmandchiligi “Bir kamar, bir yo‘l” nomoddiy madaniy meros ko‘rgazmasi kabi platformalar orqali Xitoyda bir necha tur madaniy ko‘rgazmalarni yakunladi. Ta’lim sohasidagi hamkorlik darajasida “Xitoycha ko‘prigi” xitoy tili tanlovi o‘zbek talabalarining Xitoyga ta’lim olishlari va tashrif buyurishlari uchun akademik kanal yaratishda davom etmoqda. Oliy ta’lim

muassasalariga kelsak, Shanxay xalqaro tadqiqotlar universitetida “Markaziy Osiyo madaniyat haftaligi” ilmiy tadbirlari muntazam o‘tkazib kelinmoqda va o‘zbek va xitoylik talabalarning hamkorlikda madaniy muloqot modelini yo‘lga qo‘ygan. Ushbu model o‘zbek va o‘zbek talabalari yo‘nalishida tahsil olayotgan xitoylik talabalarga asoslangan bo‘lib, o‘zbek an‘anaviy musiqasi, kiyim-kechak madaniyati va ovqatlanish urf-odatlarini qamrab oluvchi ijrolarni tizimli ravishda amalga oshiradi. [3,B.62]

Xitoy va O‘zbekiston 1992-yilda rasmiy diplomatik munosabatlar o‘rnatganidan buyon ikki tomon oliy darajadagi tashriflar o‘tkazdi va ikki davlat o‘rtasidagi hamkorlik aloqalarini rivojlantirishning asosiy tamoyillari sifatida tinch-totuv yashashning besh tamoyilini belgilab beruvchi bir qator siyosiy hujjatlar imzoladi. 2016-yilda ikki davlat o‘rtasidagi munosabatlar keng qamrovli strategik sheriklik darajasiga ko‘tarildi. Siyosiy aloqalarning yuqori darajasi tushlik madaniy almashinuvlar uchun mustahkam kafolat bo‘ldi va ikki tomonlama madaniy almashinuv mexanizmini samarali targ‘ib qildi. Ikki davlat ta‘lim vazirliklari o‘rtasida muntazam ravishda yuqori darajadagi muloqotlar o‘tkazib kelinmoqda. Masalan, 2024 yilgi forumda Xitoy Ta‘lim vazirligi o‘rinbosari Chen Jie raqamli ta‘lim, o‘qituvchi va talabalar almashinuvi va boshqa sohalarda hamkorlikni chuqurlashtirishni taklif qildi. O‘zbekiston vazirining birinchi o‘rinbosari Karimov “Bir kamar, bir yo‘l” tashabbusining ta‘lim sohasidagi hamkorlikni rivojlantirishdagi o‘rnini alohida ta‘kidladi[7,B.22]. Texnik ta‘lim nuqtai nazaridan, O‘zbekiston-Xitoy iqtisodiy va savdo forumi 2025 (Toshkent) kabi platformalar ta‘lim sohasidagi hamkorlikni ishlab chiqarish ehtiyojlari bilan birlashtiradi. Misol uchun, BYD O‘zbekistondagi mahalliy kompaniyalar bilan “sanoat va ta‘lim integratsiyasi” modelini aks ettiruvchi elektromobillar bo‘yicha texnik iste’dodlarni tarbiyalashda hamkorlik qiladi.

2017-2024-yillarda Xitoy va O‘zbekiston ta‘lim sohasidagi hamkorlikning rivojlanish tarixiga nazar tashlaydigan bo‘lsak, ikki davlat ajoyib natijalarga erishgan bo‘lsa-da, almashuv va hamkorlikda ham muayyan qiyinchiliklarga duch kelayotganini ko‘rishimiz mumkin. Masalan, ikki davlat o‘rtasidagi madaniy tafovutlar tufayli madaniy almashuv va ta‘lim sohasidagi hamkorlikda rivojlanish muammolari mavjud. Ayirboshlash platformasi kichik hajmga ega va madaniy namoyishning ta’siri sezilarli darajada kamayadi. Shu bois, har ikki tomon ham madaniy-ma’rifiy hamkorlik va almashuvlar ko‘lamini kengaytirib, almashuv sohasini kengaytirishi kerak. Boshqa tomondan, hamkorlik va almashuv loyihalariga rahbarlik qilish va ilgari surish uchun faqat hukumat idoralariga tayanish yetarli emas. Faqat xalq guruhlari, ijtimoiy tashkilotlar va boshqa nohukumat kuchlar tomonidan ta‘lim sohasida almashinuv va hamkorlikni

birgalikda amalga oshirish orqali biz ikki mamlakatning umumiy rivojlanishi va yaqin integratsiyasiga yaxshiroq yordam berishimiz mumkin[8, B.10-13]. Kelgusida O'zbekiston va Xitoyning ta'lim sohasidagi hamkorligi hamkorlik munosabatlarini yanada chuqurlashtirish uchun "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi va "Yangi O'zbekiston diplomatik strategiyasi"ning chuqur o'zaro bog'lanishiga tayangan holda "ko'p tarmoqli, ko'p bosqichli va ko'p innovatsiya" rivojlanish tendensiyasini namoyon etadi. Ikki davlat til to'siqlarini bartaraf etish, o'zbek va xitoy tillarini to'g'ridan-to'g'ri bog'lash, virtual laboratoriyalar, sun'iy intellekt yordamida o'qitish va boshqa rivojlanayotgan texnologiyalarni tashkil etish, ikki davlat talabalari uchun ko'plab sohalarda bo'yicha amaliy kurslarni tashkil etish uchun birgalikda ko'p tilli onlayn kurs platformasini ishlab chiqishi mumkin. Mavjud "Lu Ban seminari" asosida biz bir nechta sohalarda amaliy kurslar tashkil qilamiz, BYD kabi korxonalardan umumli foydalanamiz, ikki mamlakatning sanoat zanjirlarida texnik iste'dodlarni tayyorlaymiz, korxona texnik standartlarini mahalliyashtirilgan o'quv dasturlari tizimiga integratsiya qilamiz va talabalarning ish bilan ta'minlash raqobatbardoshligini oshiramiz. "Konfutsiy instituti" kabi Xitoy madaniy tadqiqot markazlarini o'zgartirish va rivojlantirishga ko'maklashish va bir tilni o'qitishdan "til + madaniyat + ko'nikmalar" ni kompleks tayyorlashga o'tish[9, B.77-78]. Shu bilan birga, biz qo'shma diplomatik iste'dodlarni yetishtirish uchun ko'proq Xitoy universitetlarida o'zbek tili yo'nalishlarini ochishni qo'llab-quvvatlaymiz.

XULOSA

Globalashuv va aqlli texnologiya inqilobidan kelib chiqqan holda, gumanitar ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlik zamonaviy milliy davlatlar o'rtasida yumshoq kuch raqobati uchun strategik maydonga aylandi. 2013-yilda "Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi ilgari surilganidan buyon O'zbekiston va Xitoy 2017-2024 yillarga mo'ljallangan strategik hamkorlik tsikli davomida ta'lim sohasida hamkorlik platformasi va madaniy almashinuv mexanizmini barpo etish orqali transmilliy madaniy hamjamiyatni barpo etishga jiddiy yordam berdi. Bu nafaqat oliy ta'limda qo'shma kadrlar tayyorlash va til o'quv dasturlari tizimlarini birgalikda yaratish kabi aniq ko'rsatkichlarda namoyon bo'ladi, balki madaniy merosni raqamli himoya qilish va transmilliy akademik tarmoqlarni barpo etish kabi chuqur hamkorlik sohalariga ham taalluqlidir.

Biroq, tsivilizatsiyalararo hamkorlikning tarixiy tajribasi shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy-iqtisodiy tuzilmalardagi farqlar va madaniy kognitiv inertsia o'rtasidagi o'zaro ta'sir muqarrar ravishda hamkorlik jarayonida institutsional bog'liqlik to'siqlari va madaniy dekodlash og'ishlariga olib keladi. Bunday muammolar, ayniqsa, o'quv dasturlari tizimlarini mahalliy moslashtirish, akademik baholash standartlarini o'zaro tan olish va ta'lim resurslarini taqsimlash kabi operatsion

jihatlarda yaqqol namoyon bo'ladi. Tizimli ijtimoiy loyiha sifatida xalqaro ta'lim hamkorligining samaradorligi nafaqat hukumatlararo kelishuvlarning institutsional kafolatiga, balki xalq madaniyatini bosqichma-bosqich muvofiqlashtirishga ham bog'liq.

Tarixiy o'lchovni o'rganish shuni ko'rsatadiki, transmilliy ta'lim sohasidagi hamkorlikning barqaror rivojlanishi "yo'lga bog'liqlik - institutsional innovatsiya" ikki tomonlama evolyutsiya qonuniga amal qilishi kerak. Tarixiy rivojlanish traektoriyalarining dialektik birligi va har ikki tomonning bugungi kun talablaridan kelib chiqqan holda muallif ikki hukumat o'rtasida bosqichma-bosqich amalga oshiriladigan hamkorlik asoslarini yaratishni taklif qiladi: transmilliy ta'limni sertifikatlashtirish tizimini siyosat darajasida takomillashtirish, "til ta'limi-kasbiy tayyorgarlik-ilmiy-amaliy hamkorlikni chuqurlashtirish" kabi uch bosqichli hamkorlik mexanizmini rivojlantirish, Madaniy darajadagi "Ipak yo'li" madaniy merosi.

FOYDALANILGAN MANBA VA ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Jo'rayeva Sevara Baxodirovna. Xalqaro Munosabatlarda-O'zbekiston va Xitoy/ [J]MODERN SCIENCE AND RESEARCH. 2181-3906
2. Xitoydagi xalqaro talabalarning 2016 yil qisqacha statistikasi/Pekin Xalqaro hamkorlik va almashinuv bo'limi, 2016
3. Li Huiling. Xitoy va O'zbekiston o'rtasidagi madaniy almashinuv va hamkorlikning hozirgi holati./[J]русский язык,2018-2
4. Luban ustaxonasi Xitoyning kasb-hunar ta'limini ShHT mamlakatlariga olib keladi/Xitoy xalqi, 2024,
[<http://world.people.com.cn/n1/2024/1219/c1002-40385395.html>]
5. Chen Liping, "Luban ustaxonasi" bizga maktablarni boshqarishda Xitoy-chet el hamkorligi haqida fikr yuritadi/Journal of Tianjin College of commerce,2017,-4
6. Chen Chje Xitoy-O'zbekiston 100 maktab hamkorlik forumida ishtirok etdi/Xitoy Xalq Respublikasi ta'lim vazirligi.2024-yil 22-yanvar
7. Xing Liju, "Kemer va yo'l" bo'ylab madaniy almashinuvlarni rivojlantirish: qiyinchiliklar va javoblar/Xalqaro tadqiqotlar journal.2026-6
8. Deng XIn, Zhang Yusheng."Bir kamar, bir yo'l" tashabbusi doirasida Markaziy Osiyoda Konfutsiy institutlarini barqaror rivojlantirish imkoniyatlari va muammolari./[J]Xalqaro Xitoy ta'limi.2019-3